

در حقیقت ایران و روسیه در این مسیر کوتاه یک سال گذشته، از حس بی اعتمادی به سمت همکاری‌های راهبردی حرکت کرده و دلایل متعددی برای گسترش همکاری با یکدیگر یافته‌اند و با وجود برخی تفاوت‌ها و حتی اختلاف نظرها در جهت‌گیری‌ها، ضرورت‌های همکاری بلندمدت و عمیق را به درستی درک می‌کنند. در چنین فضایی از همکاری است که پیگیری تمدید قرارداد ۲۰ ساله میان دو کشور، به یکی از رؤس برنامه دیپلمات‌ها در روند همکاری‌های دوجانبه تبدیل شده است. قابل انتظار بود که معاهده اساس روابط متقابل و اصول همکاری بین جمهوری اسلامی ایران و فدراسیون روسیه که در سال ۱۳۷۹ به امضای دو کشور رسیده بود، به اقتضای شرایط روز مورد بازنویسی در حوزه‌های مختلف همکاری قرار گیرد و به آن به صورت واقعی جامه عمل پوشانیده شود. مقرر شده بود که پس از پایان مهلت ۱۰ ساله این معاهده، اگر دو کشور یکسال قبل از خاتمه دوره معاهده به طرف مقابل ملاحظه و نکته‌ای را اعلام نکردند، این قرارداد به شکل خودکار برای پنج سال تمدید شود. حالا با گذر ۲۰ سال از عمر این توافق همکاری، مقام‌های دو کشور در نظر دارند افق تازه‌ای را برای تعمیق همکاری‌ها در قالب این معاهده همکاری ترسیم کنند و ذیل این تفاهمنامه، قراردادهای بلندمدت همکاری‌های مشترک عقد نمایند.

نگاهی به روابط ایران و روسیه در یک سال اخیر

گذار از بی اعتمادی به سمت شراکت راهبردی

تجربه‌ای که ایران در یک سال گذشته از آنچه در قالب توافق راهبردی ۲۵ ساله با چین رقم خورد، الگوی قابل تکراری با سایر متحدان منطقه‌ای و آسیایی‌اش بویژه روسیه شد. چه آنکه مرور مناسبات ویژه‌ای که مقامات عالی ایران و روسیه بویژه در یک سال اخیر از سر گذرانده‌اند تا حدود زیادی به تثبیت این همکاری بلندمدت جامه عمل می‌پوشاند. اگرچه پیشتر تمرکز تام و تمام دولت پیشین بر ترمیم رابطه با کشورهای بلوک غرب جهت حل این پرونده، به سدی تبدیل شده بود که از تمایل مسکو به گسترش رابطه با تهران ممانعت به عمل می‌آورد اما از این نظر، تغییر در سیاست خارجی ایران در دولت سیزدهم و نگاه متوازن آن در عرصه دیپلماسی را می‌توان به عنوان کاتالیزور بهبود روابط ایران و روسیه ارزیابی کرد. اینگونه بود که دولت سید ابراهیم رئیسی با وجود تلاش برای حل موضوع تحریم‌ها در مواجهه‌اش با غرب، از طریق تغییر رویکرد خود و تلاش برای تقویت سیاست خارجی منطقه‌ای‌اش، مسکو را به تغییر در زمین بازی اتحادهای سیاسی خود ترغیب کرد. نمایش مهم تأثیر این تغییر رویکرد بر روابط دوجانبه را می‌توان در سفرهای مکرر مقامات دیپلماتیک دو کشور که با هدف رایزنی در موضوعات مختلف و بویژه مسائل منطقه‌ای و به طور خاص در زمینه همکاری‌های اقتصادی، انجام می‌شود، جست‌وجو کرد. روابط ایران و روسیه در یک سال اخیر و به دنبال آن همکاری در موضوعات دوجانبه و چندجانبه و همچنین حمایت قاطع مسکو در سازمان‌های بین‌المللی از مواضع ایران از اهمیت مضاعفی برخوردار شد و زمینه را برای شکوفایی روابط اقتصادی بین دو طرف بخصوص در شرایط تحریم‌ها و بحران کرونا فراهم کرد.

